

Силабус дисципліни «Фінанси підприємств»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ D1 · 071 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

072 ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Фінанси підприємств

Спеціальність: **D1 / 071** Облік і оподаткування; **072** Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Ступінь: Бакалавр / Фаховий молодший бакалавр

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання фінансово-економічної інформації: виявлення суттєвих даних, порівняння альтернатив, формування обґрунтованих висновків щодо фінансового стану підприємств і висловлення власної позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки аналітичних звітів, розрахункових робіт і презентацій. Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати фінансові категорії, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати звіти та аналітичні висновки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час групового розв'язання фінансових кейсів. - аналізувати навчальну, статистичну та нормативну інформацію у сфері фінансів; - виділяти головне та узагальнювати результати фінансових досліджень; - планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів; - коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками; - брати участь у командній роботі та розподіляти обов'язки.	Фахові компетентності Розуміння сутності фінансів підприємств, їх функцій та ролі у фінансовій системі держави. Знання принципів організації фінансової діяльності підприємства, механізмів формування та розподілу фінансових ресурсів, грошових розрахунків, кредитування й оподаткування суб'єктів господарювання. Здатність аналізувати фінансові показники підприємств: структуру капіталу, грошові потоки, фінансові результати, платоспроможність та фінансову стійкість. Знання основ фінансового планування, інвестиційної діяльності та методів оцінки фінансового стану підприємства. - оцінювати фінансовий стан підприємства за ключовими показниками; - визначати склад і структуру фінансових ресурсів підприємства; - характеризувати механізми формування і розподілу прибутку; - орієнтуватися в основах кредитування та оподаткування підприємств; - пояснювати вплив фінансової політики на діяльність підприємства.	Результати навчання Пояснювати сутність фінансових категорій та явищ: фінансові ресурси, капітал, грошові потоки, прибуток, фінансова стійкість, платоспроможність, кредит, оподаткування підприємств та фінансова санація. Аналізувати основні показники фінансово-господарської діяльності підприємств для виявлення сильних і слабких сторін їх функціонування. Характеризувати джерела формування фінансових ресурсів, застосовувати методи оцінки фінансового стану та ефективності фінансової діяльності підприємства. Орієнтуватися в нормативно-правовій базі у сфері фінансів, оподаткування та обліку підприємств. - пояснювати економічний зміст фінансових категорій підприємства; - аналізувати структуру і динаміку фінансових ресурсів та грошових потоків; - визначати показники фінансової стійкості, ліквідності та рентабельності; - застосовувати базові методи оцінки фінансових результатів діяльності; - використовувати нормативні та інформаційні джерела для прийняття фінансових рішень.
---	--	---

Сутність і організація фінансів підприємств

Тема 1.1

Фінанси підприємств: сутність, функції та організація. Місце фінансів підприємств у загальній фінансовій системі, сутність та характеристика, фінансові відносини та фінансова діяльність підприємств. Регулювання та організація фінансової діяльності.

Тема 1.2

Фінансові ресурси підприємства: сутність, склад та джерела формування. Власні та позикові фінансові ресурси. Особливості формування та використання фінансових ресурсів в умовах ринкових відносин.

Тема 1.3

Грошові розрахунки підприємств. Сутність і значення грошових розрахунків, форми безготівкових розрахунків, готівкові розрахунки, платіжна дисципліна та управління дебіторською і кредиторською заборгованістю.

Активи підприємства та джерела їх фінансування

Тема 2.1

Необоротні активи підприємств: поняття, склад, оцінка та фінансовий механізм відтворення. Амортизація як джерело фінансування необоротних активів, методи нарахування амортизації.

Тема 2.2

Оборотні активи підприємств: формування та оцінка. Нормування оборотних коштів, показники ефективності їх використання. Управління запасами, дебіторською заборгованістю та грошовими коштами.

Тема 2.3

Капітал підприємства та оптимізація його структури. Власний капітал: склад, функції та механізм управління. Позиковий капітал: види, умови залучення, ефект фінансового важеля.

Тема 2.4

Кредитування підприємств. Банківське та небанківське кредитування, умови та порядок отримання кредитів, оцінка кредитоспроможності підприємства, ефективність використання кредитних ресурсів.

Доходи, витрати та фінансові результати підприємств

Тема 3.1

Доходи та витрати підприємства: сутність, класифікація та методи визначення. Формування доходів від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Управління витратами підприємства.

Тема 3.2

Прибуток підприємства: формування, розподіл і використання. Показники рентабельності та їх аналіз. Резервний фонд та нерозподілений прибуток як джерела фінансування.

Тема 3.3

Оподаткування підприємств: система оподаткування, податок на прибуток, ПДВ та інші обов'язкові платежі. Податкове планування та оптимізація податкового навантаження.

Тема 3.4

Фінансовий стан підприємства та методи його оцінки. Показники ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості та ділової активності. Методика проведення фінансового аналізу за даними звітності.

Фінансове планування, інвестиції та фінансова безпека

Тема 4.1

Фінансове планування на підприємстві. Зміст, завдання та методи фінансового планування. Фінансовий план підприємства: структура та порядок складання. Бюджетування як інструмент оперативного фінансового управління.

Тема 4.2

Інвестиційна діяльність підприємства. Поняття, класифікація та джерела фінансування інвестицій. Методи оцінки ефективності інвестиційних проєктів: NPV, IRR, PP, PI. Ризики інвестиційної діяльності.

Тема 4.3

Фінансова санація та банкрутство підприємств. Поняття фінансової кризи, причини та ознаки банкрутства. Процедура фінансової санації, план санації та джерела фінансування санаційних заходів.

Тема 4.4

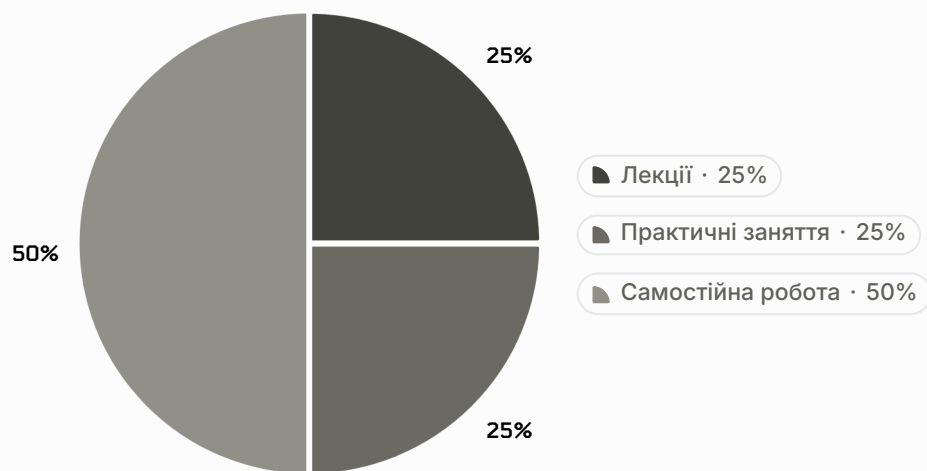
Фінансова безпека підприємства та управління фінансовими ризиками. Сутність і складові фінансової безпеки, методи ідентифікації та мінімізації фінансових ризиків, антикризове фінансове управління.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Сутність і функції фінансів підприємств	2	2	5
	Тема 1.2 — Фінансові ресурси підприємства	2	2	5
	Тема 1.3 — Грошові розрахунки підприємств	2	2	5
Модуль 2	Тема 2.1 — Необоротні активи підприємств	2	2	5
	Тема 2.2 — Оборотні активи підприємств	2	2	5
	Тема 2.3 — Капітал підприємства та структура	2	2	5
	Тема 2.4 — Кредитування підприємств	2	2	5
Модуль 3	Тема 3.1 — Доходи та витрати підприємства	2	2	5
	Тема 3.2 — Прибуток і рентабельність	4	4	5
	Тема 3.3 — Оподаткування підприємств	4	4	5
	Тема 3.4 — Фінансовий стан та його оцінка	2	2	5
Модуль 4	Тема 4.1 — Фінансове планування	2	2	5
	Тема 4.2 — Інвестиційна діяльність	2	2	5
	Тема 4.3 — Фінансова санація та банкрутство	2	2	5
	Тема 4.4 — Фінансова безпека та ризики	2	2	5
Разом		32	32	75

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним: лекції — 30 год., практичні — 30 год., самостійна робота — 60 год. Може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Розподіл навчального часу — структура

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу з фінансів підприємств
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, розв'язання фінансових задач
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно опрацьовувати фінансову звітність та нормативні джерела.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з фінансів підприємств (Сокурєнко, Марусяк, Донецький НУ ім. Стуса, 2023), нормативно-правовими актами (Податковий кодекс України, Закон про бухгалтерський облік та фінансову звітність), науковими статтями у фахових виданнях. Студент має вміти конспектувати ключові положення, виділяти головні поняття та визначення, порівнювати підходи різних авторів до трактування фінансових категорій підприємств, формувати короткі узагальнення за темами курсу.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Міністерства фінансів України (mof.gov.ua), Державної податкової служби (tax.gov.ua), Державної служби статистики (ukrstat.gov.ua), Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), Державної казначейської служби (treasury.gov.ua). Аналіз фінансової звітності підприємств, статистичних даних щодо фінансових результатів суб'єктів господарювання, порівняння показників у динаміці, пошук актуальної інформації для навчальних завдань. Результат — розвиток навичок роботи з офіційними джерелами та формування фінансової грамотності.

Індивідуальні завдання

Виконання розрахункових завдань із визначення показників фінансового стану (ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності), структури капіталу та ефективності використання активів; аналітичних завдань щодо порівняльного аналізу фінансової звітності підприємств, динаміки грошових потоків і фінансових результатів; творчих завдань — підготовка аналітичних записок, міні-досліджень з актуальних питань фінансів підприємств. Очікуваний результат — уміння застосовувати фінансово-аналітичний інструментарій на практиці, інтерпретувати результати та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов фінансових задач, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів розв'язання; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, формул і базових підходів до аналізу фінансового стану; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять і розв'язання типових фінансових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: розрахункові та аналітичні вправи за темами змістовного модуля (визначення фінансових показників, аналіз фінансової звітності, оцінка структури капіталу). Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, що охоплює теми змістовних модулів (теоретичні питання з фінансів підприємств, розрахункові задачі з аналізу фінансового стану, оцінка фінансових результатів і платоспроможності). Оцінюються повнота відповіді, правильність розрахунків та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та/або письмове розв'язання задач. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Фінанси підприємств» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері обліку, оподаткування та фінансів. Такий підхід сприяє глибшому розумінню фінансових механізмів, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати набуті знання під час розв'язання фахових завдань.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із фінансової практики підприємств; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних фінансових ситуацій підприємств за даними фінансової звітності; студенти виявляють фінансові проблеми, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.	Практичні задачі Розрахункові вправи за темами (визначення показників ліквідності, рентабельності, фінансової стійкості, оцінка ефективності інвестицій); відпрацювання алгоритмів розв'язання.
Дискусії Обговорення актуальних фінансових проблем підприємств України (управління грошовими потоками, оптимізація структури капіталу, податкове навантаження); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Податкового та Господарського кодексів, Закону про бухгалтерський облік, П(С)БО і МСФЗ, законодавства про банкрутство; формування навичок роботи з фінансово-правовою базою.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраними темами з фінансів підприємств; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації фінансової інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей на питання з фінансів підприємств.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійними програмами спеціальностей 071 "Облік і оподаткування" та 072 "Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок".		

Рекомендована література та ресурси

1. Сокурєнко В. В., Швець Д. В., Бортник С. М., Ткаченко С. О. Фінанси підприємств : підручник. 2-ге вид., допов. та перероб. — Харків : ХНУВС, 2022. — 292 с.
2. Марусяк Н. Л. Фінанси підприємств : навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. і допов. — Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023.
3. Фінанси підприємств : навчальний посібник / Донецький нац. ун-т імені Василя Стуса. — Вінниця, 2023.
4. Стойко О. Я., Дема Д. І. Фінанси : підручник. — Житомир : Університет «Полісся», 2024. — 317 с.
5. Непран А. В., Шевченко І. Ю. (ред.) Економіка підприємства : підручник. У 3 т. Т. 1. — Харків : Вид-во Іванченка І. С., 2024.
6. Шубала О. М., Рудь Н. Т., Дзямулич М. І. Економіка та управління персоналом: курс магістра : навч. посіб. — Луцьк : Надстир'я, 2024. — 344 с.
7. Степасюк Л. М., Якимовська А. В. Методичні вказівки для виконання практичних завдань з дисципліни «Економіка підприємства». — Київ : НУБіП України, 2024.
8. Кудінова А. В., Кулага І. В., Лопух К. В. Основи економічних знань : навч. посіб. — Київ : ВЦ «Академія», 2023. — 208 с.
9. Петруня Ю. Є., Задоя А. О. Економіка: базовий курс : навч. посіб. [Електронне видання]. 6-те вид., переробл. і доп. — Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. — 265 с.
10. Чередніченко О. О., Мірзоєва Т. В., Степасюк Л. М., Томашевська О. А. Економіка розвитку : навч. посіб. — Київ : Компрінт, 2022. — 405 с.
11. Ющишина Л. О. Управління ресурсами та витратами: курс лекцій. — Луцьк : Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2022. — 103 с.
12. Якименко І. Л., Петрашко Л. П. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти : підручник. — Київ : НУХТ, 2022. — 337 с.
13. Біляк Т. О., Бірюченко С. Ю., Бужимська К. О. та ін. Підприємництво та основи бізнесу. Практикум : навч. посіб. — Житомир : Житомирська політехніка, 2023. — 280 с.
14. Податковий кодекс України (чинна редакція зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
15. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (зм. ред. від 01.01.2024). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/996-14>
16. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
17. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» (чинна редакція). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
18. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. — URL: <https://mof.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Державної податкової служби України. — URL: <https://tax.gov.ua/>
20. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. — URL: <https://www.treasury.gov.ua/>
21. Офіційний сайт Державної служби статистики України. — URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
23. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
24. Офіційний сайт Рахункової палати України. — URL: <https://rp.gov.ua/>
25. Журнал «Економіка та суспільство» (електронне видання). — URL: <https://economyandsociety.in.ua/>